

D66, Juist nu!

Laat iedereen vrij, maar niemand vallen

Gemeenteraad Verkiezingsprogramma 2022 - 2026

The logo for D66 leeuwarden is displayed on a green rectangular background. It features the text 'D66' in a large, bold, white sans-serif font, with 'leeuwarden' in a smaller, white sans-serif font directly below it.

D66
leeuwarden

Voorwoord

Met trots presenteer ik ons verkiezingsprogramma. D66 doet ertoe, juist nu.

Voor mij persoonlijk staat D66 voor hoop en optimisme; werken aan een betere toekomst. Niet alleen voor onszelf, maar vooral voor onze kinderen, de generatie van morgen.

D66 doet er ook toe voor de gemeente Leeuwarden. Wij willen dat iedereen gelijke kansen krijgt door goed onderwijs aan te bieden en mensen begeleiden bij het vinden van werk. Met hulp voor wie dat nodig heeft. Wij willen de energie en de creativiteit van mensen gebruiken voor de uitdagingen die op ons af komen.

D66 werkt met optimisme aan de toekomst.

Klimaatverandering, zeespiegelstijging en energietransitie; het zijn grote begrippen en daardoor voel ik mij soms klein. Wat kan ik doen? Wat kunt u doen? Wat kan de overheid doen?

In dit verkiezingsprogramma leest u over onze plannen, een realistische koers naar een duurzame gemeente. Waar het goed wonen en goed werken is. Waar iedereen de beste kansen krijgt. De grote opgaven vertalen wij in een realistische koers voor de langere termijn, met concrete stappen voor de komende vier jaar.

Stap voor stap werken wij aan de toekomst, doet u met ons mee?

Hilde Tjeerdema
Lijsttrekker

Inhoud

VOORWOORD	2
LEEFBAAR LEEUWARDEN EN OMGEVING	5
Openbare ruimte	6
Toegankelijkheid	6
Wonen	7
Gebiedsontwikkeling	8
Economie en arbeidsmarkt	9
Openbaar vervoer	9
Uitgaan	10
Sport	11
Cultuur	12
Toerisme	13
IEDEREEN GOED ONDERWIJS	14
Jong geleerd	14
Voortgezet Onderwijs	15
Middelbaar beroepsonderwijs	15
Studenten en wonen	15
Studenten en Corona	16
Laaggeletterdheid en digitale onmacht	17
Frysk Taalbelied / taalonderwijs	17
IEDEREEN DOET MEE IN EEN VEILIGE GEMEENTE	18
Participatie en inclusiviteit	18
Discriminatie	18
Andere overheid	19
Verkeer en veiligheid	20
Openbare veiligheid	20
Drugsbeleid	20

ZORGEN VOOR GOEDE ZORG	22
Preventie.....	22
Jeugdzorg	22
Ouderenzorg.....	23
Wet Maatschappelijke Ondersteuning.....	23
Gemeentelijke Gezondheid Dienst (GGD).....	24
Armoedebeleid.....	24
Dak- en thuislozen	24
Sekswerk.....	25
TOEKOMSTBESTENDIGE OMGEVING.....	26
Energietransitie	26
Elektrisch vervoer.....	27
Agrarische sector.....	27
Afvalbeleid.....	28
Regionale Energie Strategie en de Warmtevisie	28
Omgevingswet	29
Natuur	29
FINANCIËN OP ORDE	30

Leefbaar Leeuwarden en omgeving

De wensen en doelen van D66 voor de stad Leeuwarden, de prachtige dorpen en de vele buurtschappen zijn talrijk. Onze langetermijnvisie biedt een toekomstbestendig plan waarmee we op korte termijn grote stappen willen zetten. Niet alles is echter in korte tijd te realiseren, daarvoor zijn prioriteiten nodig, we denken groots en starten met concrete plannen voor de komende vier jaar.

Openbare ruimte

D66 wil iedereen laten profiteren van een fijne en gezonde woon-, werk- en leefomgeving. Naast een veilige openbare ruimte zetten wij in op meer ruimte voor betaalbaar en aangenaam wonen. Een compacte bebouwde omgeving waarin het prettig leven en werken is, afgewisseld met authentiek groen en open gebied.

Om de openbare ruimte voor elk van ons in onze gemeente zo aantrekkelijk mogelijk te maken wil D66 de volgende zaken prioriteit geven:

- ✓ Meer speelruimte voor kinderen en samenkomstplekken voor jongeren.
- ✓ Meer groen in de bebouwde omgeving om ook de stad zomers koel te houden.
- ✓ Het autoluwe stadscentrum wordt een groen wandel- en verblijfgebied.
- ✓ Bewoners stimuleren om openbare groenruimte te adopteren voor het planten van fruitbomen of het aanleggen van gemeenschappelijke groentetuinen.
- ✓ Waterdoorlatende parkeerplaatsen worden de standaard.
- ✓ In nieuw aan te leggen wijken worden naast de basisvoorzieningen ook de sociale voorzieningen meegenomen vanaf de start van de ontwikkeling.
- ✓ In de stadsgrachten investeren in drenkelingenladders.
- ✓ We gaan werken met 'ja-ja' stickers voor ongeadresseerd drukwerk. Alleen inwoners die erom vragen, ontvangen nog reclaimedrukwerk.

Toegankelijkheid

Onze gemeente is van iedereen en voor iedereen. Een plek waar we ons veilig voelen en vrij kunnen bewegen, ook voor mensen voor wie dat minder makkelijk of vanzelfsprekend is. Een efficiënte toewijzing van aangepaste, hoogwaardige en toekomstbestendige woningen is essentieel. De gemeente communiceert digitaal maar wanneer schrijven of e-mailen moeilijk is, zorgt de gemeente voor dienstverlening op maat en door menselijk contact. De gemeente communiceert begrijpelijk, in meerdere talen en houdt rekening met laaggeletterdheid en met beperkingen zoals slechtziendheid.

D66 wil ook:

- ✓ Meer en veiligere wandelgebieden.
- ✓ Waar mogelijk bredere stoepen.
- ✓ Meer en schone openbare toiletten in de gemeente die voor iedereen toegankelijk zijn.
- ✓ Openbare drinkwatervoorzieningen.
- ✓ Snel internet in de gehele gemeente mogelijk maken.
- ✓ Alle openbare ruimtes rolstoeltoegankelijk maken.
- ✓ Meer aandacht voor visueel gehandicapten, doven en slechthorenden en de Nederlandse Gebarentaal.

Wonen

D66 wil in de compacte leefomgeving gelijke ruimte voor wonen, werken en ontspannen. De gemeente moet hierin meer gaan faciliteren. Daarnaast willen we betaalbare woningen voor alle inwoners en sociale huurwoningen beschikbaar stellen voor starters in het onderwijs, de zorg en andere vitale beroepen. Bestaande gebouwen veranderen in aantrekkelijke en betaalbare woonruimte. Initiatieven van bewoners wil D66 ondersteunen en inzichtelijke buurtbegrotingen bij gebiedsplannen opstellen.

Op korte termijn zetten we in op:

- ✓ Een verhuurdersvergunning die huisjesmelkers en commerciële verhuurders afremt.
- ✓ Eenvoudige duurzaamheidssubsidies voor de verduurzaming van de woonomgeving. Voor zowel huurders, huiseigenaren, bewoners van woonschepen of andere minder reguliere woonvormen.
- ✓ Alle nieuwbouw- en renovatieprojecten krijgen 'nul op de meter.' Daartoe maken we bindende afspraken met ontwikkelaars.
- ✓ Meer geveltuinen en groene daken die de bewoonde omgeving vergroenen.
- ✓ Gecombineerd wonen realiseren. Leegstaande kantoorgebouwen en bejaardenhuizen geschikt maken voor studenten, ouderen en statushouders.
- ✓ Het faciliteren van een locatie voor een 'Knarrenhof.'
- ✓ Grond beschikbaar stellen voor woningbouw zoals Tiny Houses.

Gebiedsontwikkeling

Er zijn volop mogelijkheden om voldoende woonruimte te creëren in de stad en in de dorpen eromheen. D66 wil een verdere gebiedsontwikkeling realiseren met woningbouw voor studenten en een publieke ruimte die stimuleert tot sporten en bewegen. Denk aan de herontwikkeling van het gebied rondom het Cambuurstadion. Ook willen wij de Voorstreek, nabij het Amelandskwartier in Leeuwarden, binnen 10 jaar veranderen in een bruisend woongebied. En boven de winkelpanden in de Nieuwstad veilige en duurzame woningen creëren.

De concrete plannen van D66 zijn:

- ✓ Nieuwbouw in de dorpen in samenspraak met de dorpsbewoners.
- ✓ Het hele gebied rondom het nieuwe Cambuurstadion wordt een groene plek om te sporten, te werken en te recreëren.
- ✓ In de grootste nieuwbouwwijk, Middelsee (onderdeel van de Zuidlanden), worden tijdens elke fase van de bouw direct ook de voorzieningen aangelegd. Een nieuwe school voor voortgezet onderwijs hoort daarbij.
- ✓ Het Spoordok wordt een nieuwe, groene, sociale en economische broedplaats met betaalbare woningen: een mix van zowel niet-traditionele woonvormen als ook sociale woningbouw, koopwoningen en appartementen. Waar ruimte is voor studenten en kleine ondernemers met de bijbehorende voorzieningen, inclusief ruimte voor recreatie.
- ✓ Nieuw Oud Oost wordt het groene hart aan de oostkant van de stad Leeuwarden. Het merendeel van het woningaanbod moet bestaan uit kwalitatieve en toekomstbestendige sociale huurwoningen. Met het netwerkcentrum de Klomp als het kloppend hart en de sociale ontmoetingsplaats van de wijk.
- ✓ Het gebied tussen de Nieuwstad en de Blokhuispoort wordt een aantrekkelijk en veilig verblijfsgebied. 'Rotte kiezen' en het gebied rondom de Weaze worden samen met pandeigenaren opgeknapt. Op illegale activiteiten wordt gehandhaafd.

Economie en arbeidsmarkt

D66 streeft naar een inclusieve, duurzame arbeidsmarkt en een toekomstbestendige Friese economie. We willen de arbeidsparticipatie verhogen en zoveel mogelijk mensen vanuit uitkering naar (betaald) werk begeleiden. Met een intensievere samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijs een inclusieve economie realiseren. Een circulaire economie ook, met voldoende ruimte voor ondernemerschap en innovatie in de gemeente Leeuwarden.

Voor ondernemers komt er een digitale omgeving waar zij bijvoorbeeld de status van hun aanvragen of wijzigingen van vergunningen en belastingen kunnen regelen.

De pas afgestudeerden willen we hier houden door het creëren van banen en (betaalbare) woningen. Het startup- en innovatieklimaat willen we versterken door nog meer in te zetten op de verbinding van beroepsonderwijs, kennisinstellingen en het bedrijfsleven.

Wij willen deze toekomstbestendige economie stimuleren door:

- ✓ Meer ruimte te geven aan innovatieve oplossingen binnen het bedrijfsleven.
- ✓ Een volledige vrijheid van de openingstijden voor winkels.
- ✓ Meer vestigingsmogelijkheden voor klein(winkel-)bedrijven in de dorpen en buitenwijken.
- ✓ Ondernemerschap van studenten, afgestudeerden en jongeren stimuleren door bedrijfsruimte en/of ruimte in een bedrijfsverzamelgebouw aantrekkelijk te maken.
- ✓ Wetsus en Campus Fryslân ondersteunen.
- ✓ Internationale kenniswerkers en hun gezinnen aan Leeuwarden binden met een internationale (basis)school.

Openbaar vervoer

Met een groeiend aantal inwoners is veilig en betaalbaar stads- en streekvervoer onmisbaar. Het is voor veel mensen de ideale manier om van A naar B te bewegen. Het vermindert de hoeveelheid auto's op de weg waardoor ook dit bijdraagt aan een betere luchtkwaliteit.

D66 zet in op: het behoud van minder rendabele lijnen door de inzet van kleinere bussen; nieuw te bouwen wijken en buurten aansluiten op het openbaar vervoersnetwerk; hetzelfde openbaar vervoer geschikt maken en houden voor mindervaliden en mensen met een visuele beperking; een meer flexibelere inzet van stadsvervoer naar de hogescholen.

Uitgaan

De stad Leeuwarden biedt jong en oud voldoende uitgaansmogelijkheden maar ook in de dorpen willen wij de mogelijkheden hiervoor stimuleren en vergroten. Ontspanning rondom huis vinden wij belangrijk. Iedere inwoner van de gemeente moet gebruik kunnen maken van de culturele instellingen.

Het uitgaan en recreëren wil D66 stimuleren door:

- ✓ De tijdelijke uitbereiding van terrassen door te zetten.
- ✓ De afscheidingen tussen de terrassen permanent groen maken en de verrijdbare bakken veranderen (daar waar mogelijk) in vaste begroeiing.
- ✓ Van het Ruiterskwartier een uitgaansboulevard en culturele hotspot zonder bussen maken.
- ✓ Samenwerking promoten tussen alle uitgaansgelegenheden en culturele instellingen, van het Zaailand tot aan de Harmonie.
- ✓ Meer mogelijkheden voor evenementen in de dorpen. Door een eenvoudig en eenduidig vergunningenbeleid met meer maatwerk.

Sport

Sport speelt een belangrijke rol in het creëren van gelijke kansen. Sporten zet mensen letterlijk en figuurlijk in beweging; mensen ontwikkelen zich persoonlijk, doen vaardigheden op, leren samen te werken en omgaan met winnen en verliezen.

D66 wil het sporten voor iedereen bevorderen door:

- ✓ De sportparken een centrale rol te laten spelen in de wijken en dorpen.
- ✓ Veilige openbare plaatsen waar je van 16.00 uur tot 24.00 uur terecht kan om te sporten en te bewegen maar ook voor een praatje of een andere vrijetijdsbesteding.
- ✓ Een duurzaam (openlucht)zwembad in de nieuwe wijk Middelsee.
- ✓ Het oude Cambuur-terrein in Oud Oost behoudt de mogelijkheid tot sporten voor de inwoners van de wijk.
- ✓ Buurtsportcoaches inzetten per wijk, dorp én per sport.
- ✓ Een betere ondersteuning van sportverenigingen in onze gemeente.

Cultuur

D66 wil zich sterk maken voor een vitale, bloeiende en allesomvattende cultuursector. Waar talent zich kan ontwikkelen en waar mensen toegang hebben tot zoveel mogelijk vormen van kunst en cultuur. Zowel als liefhebber en als beoefenaar. Iedere inwoner krijgt toegang tot een divers aanbod aan cursussen. De internationale studenten willen we meer bij het culturele leven betrekken, als ook bij de meertaligheid en de internationale betrekkingen van de gemeente.

Dit alles willen we de komende vier jaar bevorderen:

- ✓ Jongeren van 18 -25 jaar, binnen onze gemeente, krijgen tweejaarlijks een cultuurpas met een tegoed van 150 euro in ruil voor maatschappelijke stages of vrijwilligerswerk in de culturele sector.
- ✓ Een fonds op te zetten voor makers en designers die in de gemeente Leeuwarden projecten en producten ontwerpen waarmee de samenleving meer kleur krijgt.
- ✓ Kleine culturele projecten evenzeer stimuleren als de grote evenementen.
- ✓ Een permanente oplossing voor de evenementen in de Groene Ster. D66 staat pal achter de festivals daar. Wij zien die evenementen als een motor voor innovatie en als een prachtig visitekaartje voor de gemeente.
- ✓ Kleine evenementen, in de dorpen, buurtschappen en de stad, vrijwaren van de lange weg naar een vergunning.

Toerisme

Het effect van Culturele Hoofdstad 2018 maakt dat veel toeristen uit binnen- en buitenland Leeuwarden nog steeds weten te vinden. Die erfenis van 2018 willen wij in stand houden. Het internationale karakter van onze gemeente blijvend benadrukken.

D66 wil de gemeente toeristisch aantrekkelijk houden:

- ✓ Door meer en betere faciliteiten voor watertoeristen in onze havens en onze waterwegen.
- ✓ Meer oplaadpunten voor elektrisch varen en elektrische fietsen.
- ✓ De Prinsentuin als stadshaven toegankelijk houden voor dagrecreatie en kleine evenementen.
- ✓ De historische centra van watersportdorpen zoals Grou en Warten beschermen tegen een overdaad aan tweede woningen.
- ✓ Meer zwemtrappen voor zwemmers en andere watergebruikers.
- ✓ Het ondersteunen van mooie initiatieven zoals Stichting Praamvaren en de City Train.
- ✓ Gemeentelijke deelfietsen voor toeristen en anderen.

Iedereen goed onderwijs

Iedereen in onze gemeente verdient dezelfde kansen. En dezelfde mogelijkheden. Het maakt niet uit wat voor werk je doet, welke opleiding je volgt of hoe oud je bent. Iedereen doet mee. Het mee kunnen doen begint bij goed onderwijs. Het geeft kinderen en jongeren de aandacht die ze verdienen. Zij zijn de toekomst van onze gemeente en wij willen onze inwoners opleiden voor de banen van de toekomst. Naast onderwijs denkt D66 ook aan cultuur en een betere verdeling van de welvaart om kansengelijkheid te bevorderen.

Jong geleerd

Op de basisschool maar ook in het voorschoolse traject kunnen nog veel ongelijkheden worden weggenomen. Om de jongsten in onze gemeente te ondersteunen en hen gelijke kansen te beiden wil D66 vakleerkrachten voor de culturele vorming, lichamelijke opvoeding, muziek en buitenlandse talen op basisscholen. We willen voorlichting over toekomstgerichtheid en duurzaamheid op alle scholen, te beginnen bij het basisonderwijs, én de buitenschoolse opvang betaalbaar maken.

Concreet betekent dit:

- ✓ Voor- en vroegschoolse educatie voor meer peuters in combinatie met reguliere opvang om meer kinderen samen te laten opgroeien.
- ✓ Kinderen met een (lichte) beperking meer betrekken in de reguliere voorschoolse opvang.
- ✓ Jonge kinderen aan cultuur laten proeven in samenwerking met bibliotheken en andere culturele instellingen.
- ✓ Voldoende ruimte om veilig en avontuurlijk buiten te kunnen spelen.
- ✓ Op iedere school een conciërge.
- ✓ Inzetten op (voor)lezen om laaggeletterdheid tegen te gaan.

Voortgezet Onderwijs

Het voortgezet onderwijs betekent een flinke stap voor veel jongeren. Toch verlangen we in deze fase dat er beslissende keuzes worden gemaakt. D66 wil deze groep jongeren (en hun ouders) ondersteunen met betrokken en vakbekwame docenten voor de groep. Betere voorlichting op scholen over seksueel gerelateerd geweld en pesten onder jongeren. Het stimuleren van open gesprekken en voorlichting over geaardheid. Ook willen wij dat scholen gratis menstruatie-materiaal gaan aanbieden. En jongeren met een migratieachtergrond gelijke kansen bieden door een snellere en betere ondersteuning. Ervoor zorgen dat jongeren niet thuis komen te zitten omdat de combinatie school en zorg niet gevonden kan worden.

Wij willen:

- ✓ Op iedere school naast een conciërge ook meer tijd voor ondersteuning.
- ✓ Goede voorlichting over gezond leven en de mogelijkheden tot sport.

Middelbaar beroepsonderwijs

MBO-studenten houden de maatschappij draaiende. Het zijn onze handen aan het bed, in talloze ondersteunende functies binnen het bedrijfsleven en de bouw. En niet te vergeten in de techniek en de verduurzaming. Het nijpende tekort aan vakmensen laat zich nu al gelden en daarom wil D66 dezelfde voordelen voor MBO-studenten op het gebied van sport, wonen en cultuur als studenten op het HBO en de universiteit. Samen met ondernemersverenigingen, instellingen en organisaties actief inzetten op goede stageplaatsen en afstudeerprojecten. Het overstappen tussen MBO, HBO en de universiteit makkelijker maken en studenten stimuleren om door te stromen en te stapelen. Goede docenten met expertise en contacten in het werkveld.

Wij willen daarom:

- ✓ Meer aandacht voor het middelbaar beroepsonderwijs.
- ✓ Een einde maken aan stagediscriminatie in elke vorm.
- ✓ Gelijke kansen op studentenhuysvesting, gelijke aanspraak op studentenkortingen en -voordelen, gelijke toegang tot sport en cultuur en gelijke stagevergoedingen voor MBO-, HBO- en WO-studenten.

Studenten en wonen

Om Leeuwarden als studentenstad te promoten en de rest van de gemeente meer profijt te laten hebben van de kennis van studenten, willen wij afgestudeerden begeleiden naar werk en woning. We willen het aanwezige talent graag voor Friesland behouden. Daarnaast willen wij, samen met de hogescholen en de RUG, de internationale studenten al bij aankomst woonruimte aanbieden. Als je in Leeuwarden komt studeren, dan wil je hier ook kunnen wonen.

Daarom willen wij:

- ✓ D66 wil gemeenschappelijke woonvormen, zoals woongroepen voor studenten. Dat versterkt de sociale binding en houdt wonen betaalbaar.
- ✓ Wonen boven winkels mogelijk maken. Lege ruimtes boven winkels ombouwen tot een woning zodat er veel nieuwe woningen bijkomen waar studenten van profiteren.

- ✓ 'Verkamering' is een manier om meer woonruimte te creëren. Het zorgt ook voor diversiteit en levendigheid. D66 vindt dat verkamering mogelijk moet zijn, zolang aan bepaalde eisen wordt voldaan.
- ✓ Internationale studenten betrekken bij het sociale en culturele leven.
- ✓ Het aantal internationale studenten wordt door de onderwijsinstellingen en de gemeente vastgesteld aan de hand van de beschikbare studentenkamers. De onderwijsinstellingen hebben ook de plicht om het internationaal promoten van een studie af te stemmen op voldoende beschikbare huisvesting.

Studenten en Corona

D66 wil dat de gemeente de studenten die vertraging oplopen, door de coronamaatregelen, te hulp schiet. Door meer perspectief te geven aan jongeren en jongvolwassenen na de coronatijd. Jongeren worden nu onevenredig hard geraakt met verlies van banen en stageplekken. Ze lopen een reële kans op onderwijsachterstanden met alle gevolgen voor hun toekomst.

D66 zet actief in op:

- ✓ Geld in de begroting vrij te maken voor het creëren en stimuleren van extra stageplekken.
- ✓ Het uitbreiden van 'De School als Werkplaats' naar onze HBO-instellingen, samen met zorgverzekeraars zodat studenten die een steuntje in de rug kunnen gebruiken, extra zorg krijgen.
- ✓ Samen met maatschappelijke organisaties, bedrijven en onderwijsinstellingen investeren we in economische zelfstandigheid. Dit doen we door het aanbieden van opleidingen, stages en persoonlijke begeleiding. In een maatschappelijk programma helpen studenten van MBO's, HBO's en de Campus Fryslân.

Laaggeletterdheid en digitale onmacht

In onze gemeente wonen relatief veel mensen die laaggeletterd zijn. Er is een gezamenlijke inspanning nodig van de culturele instellingen, de bibliotheken, scholen en gemeente om het lezen te promoten. Daarnaast ondervinden steeds meer mensen, vaak oudere inwoners, problemen bij de verdere digitalisering van de maatschappij. D66 wil meer samenwerking tussen gemeenten, bedrijven, consultatiebureaus en huisartsen om laaggeletterdheid tijdig te signaleren.

We willen dit aanpakken door:

- ✓ Meer volwassenen begeleiden in taalvaardigheid zodat er vóór 2030 niemand meer laaggeletterd is.
- ✓ Betere ondersteuning in lezen en schrijven van inwoners met een niet-Nederlandse achtergrond.
- ✓ De digitale onmacht en onkunde blijvend op de agenda plaatsen.
- ✓ Betere begeleiding van ouderen in en naar het digitale tijdperk.
- ✓ Duidelijk taalgebruik van overheden en instellingen. Waar mogelijk taal vervangen door beeld

Frysk Taalbelied / taalonderwijs

De Friese taal hoort onlosmakelijk bij Fryslân en de gemeente Leeuwarden. D66 is trots op deze mooie tweede rijkstaal. We willen blijven werken aan de positie van de Friese taal. Daarbij gaan we uit van de kracht van de taal, niet de kracht van de regelgeving. Liefde voor de Friese cultuur en taal laat zich tenslotte niet opdringen. Een mooi voorbeeld is dat Leeuwarden UNESCO City of Literature is, op die manier is de Friese cultuur en taal in onze gemeente goed zichtbaar.

Daarnaast moet op alle scholen de Friese taal en de cultuur van Fryslân een plek hebben. Samen met het onderwijs bepalen op welke manier er voldoende aandacht uitgaat naar de Friese cultuur en taal.

Iedereen doet mee in een veilige gemeente

D66 zet zich in voor een open, vrije samenleving voor alle bewoners. Waar iedereen gelijkwaardig is. Wij willen een gemeente waar alle inwoners zich veilig en thuis voelen. Waar je 's avonds zonder zorgen over straat kunt en met een gerust hart je kinderen buiten laat spelen.

D66 zet in op een interactief bestuur en een interactieve samenleving door digitaal de mening en ideeën van inwoners en ondernemers te peilen. Een meer participatieve democratie waarin ook jongeren en studenten hun denk- en doekracht inzetten. Door bewoners vroeg bij besluitvorming te betrekken, is er meer ruimte om vanaf het begin van het proces rekening te houden met hun wensen en bezwaren. We gaan uit van vertrouwen. Bij incidenten leveren we maatwerk en toekomstgerichte oplossingen zonder dat er weer extra regels of handhaving aan te pas komt.

Participatie en inclusiviteit

D66 wil een actief diversiteitsbeleid. Gender, afkomst, sociale positie, seksuele voorkeur, opleiding of inkomen mogen geen rol spelen in het wel of niet mee kunnen doen in de gemeente. Iedereen is welkom en gelijk. Iedereen heeft een rol in de samenleving. Deze rol mag nergens beperkt worden. Wij richten ons op kansen en willen mensen vanaf dag één mee laten doen. Nieuwkomers verdienen een eerlijke kans op werk dat past bij hun capaciteiten.

Om iedereen mee te laten doen:

- ✓ Willen wij mensen weer kunnen vertrouwen op hun woord en niet op hun boekhouding.
- ✓ Maatwerk bieden aan mensen in de bijstand.
- ✓ De wijkteams makkelijker resultaatgericht laten budgetteren.
- ✓ Het eenvoudiger maken om je te laten bijscholen en omscholen voor een toekomstbestendige baan met behoud van uitkering.
- ✓ Mensen in de bijstand tijdelijk hun inkomen laten aanvullen tot minimumloon zonder bestraft te worden door inhoudingen.
- ✓ Meer ruimte voor bewonersinitiatieven in de wijken, buurten en dorpen, zoals Kringloop Grou, de Klomp en bewonersbedrijf Heechterp.

Discriminatie

D66 wil gelijke rechten voor iedereen. Voor discriminatie is geen ruimte. In de gemeente Leeuwarden mag je zijn wie je bent. Iedereen telt mee. D66 wil een soepele integratie van nieuwkomers door middel van vrijwilligerswerk, (taal)stages, een opleiding of betaald werk.

Wij maken ons sterk voor:

- ✓ Een actief diversiteitsbeleid. We streven ernaar dat het personeel van de gemeentelijke organisatie een afspiegeling is van haar inwoners.
- ✓ Betere voorlichting over en preventie van (digitaal) pesten op scholen, binnen verenigingen en het openbaar bestuur.

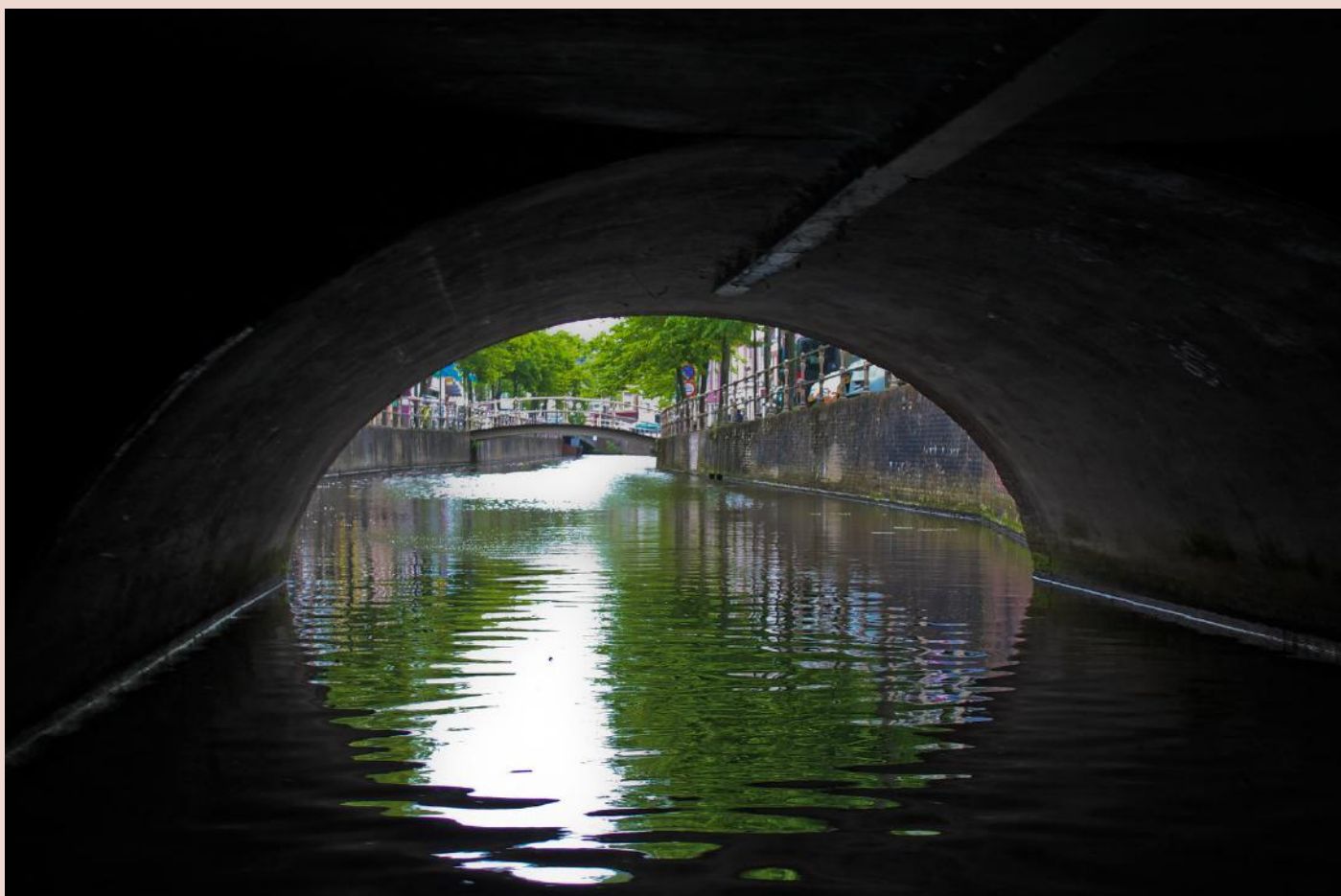
- ✓ Een gemeente die rekening houdt met de wensen en noden van LHBTIQ+ en andere minderheidsgroepen.

Andere overheid

In de gemeente Leeuwarden wonen prettig mondige mensen. D66 vindt het dan ook belangrijk dat we een gemeentebestuur hebben dat toegankelijk en transparant is.

D66 wil alle inwoners van de gemeente de ruimte geven om 'van inspraak naar voorspraak' te gaan door:

- ✓ Duidelijker aan te geven waar inwoners van de gemeente terecht kunnen met vragen en klachten over de gemeente en zorgen voor een snelle terugkoppeling.
- ✓ Ondernemers en projectontwikkelaars een inspanningsverplichting te geven om vóór de aanvraag van een vergunning de omwonenden te betrekken bij de plannen.
- ✓ D66 gaat naar de bewoners toe in plaats van uit te gaan dat inwoners naar het stadhuis komen om in te spreken.
- ✓ Een overheid als partner. Met een faciliterende en stimulerende rol voor de gemeente. Door drempels weg te nemen, krijgen ondernemerschap en eigen initiatief meer ruimte.
- ✓ Een gemeente die bereikbaar is met bestuurders die aanspreekbaar en bekend zijn.
- ✓ Duidelijker taalgebruik (B1) en minder afkortingen en jargon.

Verkeer en veiligheid

Het streven van D66 is om de dorpskernen en het stadscentrum terug te geven aan de voetgangers en de fietsers. We willen zoveel mogelijk voetgangerszones realiseren. Hiermee bevorderen we niet alleen de verkeersveiligheid maar ook de sociale interactie tussen de bewoners. Ook willen we ongelijkvloerse kruisingen op de spoorwegovergangen op het traject tussen Leeuwarden en Groningen én beter beveiligde spoorwegovergangen in het buitengebied.

Onze korte termijn plannen op dit gebied zijn:

- ✓ Het Ruiterskwartier transformeren tot voetgangerszone.
- ✓ Verkeersveiligheid bij alle scholen bevorderen door het inzetten van klaar-overs en het autovrij maken van de omgeving.
- ✓ Snelheidsbeperkende maatregelen op de Harlingerstraatweg, Tesselschadestraat en de Harlingertrekweg.
- ✓ Het verkeer vooral naar de stadsring en de hoofdstraten dirigeren. Langs en niet door het centrum. De Schrans houden we als autowinkelstraat bereikbaar. Het Stationsplein wordt veilig voor fietser en voetganger. De auto speelt daar de tweede viool.
- ✓ In het parkeerbeleid van de openbare ruimte is de auto te gast.
- ✓ Snelfietspaden aanleggen tussen de verschillende kernen in de gemeente.
- ✓ Duidelijke afspraken en speciale parkeervakken voor deelscooters.
- ✓ Slimme verlichting op de fietspaden buiten de bebouwde kom.

Openbare veiligheid

D66 wil een veilige gemeente zijn waar iedereen zich vrij voelt. Waar iedereen de vrijheid ervaart zonder een ander te hinderen, te beschadigen of te benadelen. We willen cybercriminaliteit aanpakken door meer voorlichting en door zelf het goede voorbeeld te geven.

De komende vier jaar willen wij extra aandacht geven aan:

- ✓ De overlast van jeugdgroepen in dorpen en wijken. Door de slimme inzet van bestaande middelen en in samenwerking met scholen, willen wij het problematisch gedrag meer en meer terugdringen.
- ✓ Integrale handhavers waarderen maar ze niet verder bewapenen.
- ✓ Investeren in de weerbaarheid van ondernemers, burgers en de lokale overheid om ondermijning tegengaan.

Drugsbeleid

Wij zetten in op een goed gereguleerde softdrugsmarkt in Leeuwarden, waarbij de gezondheid van de gebruiker centraal staat. Met goede structurele voorlichting aan jongeren, ouders, docenten en sportbegeleiders wil D66 het gebruik terugdringen.

Onze belangrijkste punten zijn:

- ✓ Kinderen al vanaf jonge leeftijd regelmatig voorlichten over de risico's van alcohol en drugs.
- ✓ Een menselijk en pragmatisch handhavingsbeleid. Echte drugsoverlast pakken we aan maar we laten de kleine gebruiker met rust.
- ✓ In gesprek blijven met coffeeshophouders om problemen vroegtijdig te zien en op te lossen.

- ✓ Voor de lokale leefbaarheid is de concentratie van coffeeshops in het centrum onwenselijk. Leeuwarden heeft een regionale koffieshopfunctie en wij willen een 'McWeed' aan de rand van de stad zodat kopers niet door het centrum gaan crossen.

Zorgen voor goede zorg

Zorg is maatwerk en als er zorg nodig is, hebben we die het liefst dichtbij. Elke wijk en elk dorp verdient een netwerk waarin de gemeente, huisarts en wijkverpleegkundige samenwerken aan het welzijn van de bewoners. Waar problemen tijdig worden gezien en opgepakt. Prioriteit krijgt het creëren van vitale huisartsenpraktijken. Initiatieven als 'welzijn op recept' en andere ondersteuning zorgen voor een goede eerstelijns zorg. Praktijkondersteuners bieden naast (jeugd)GGZ ook beschikkingsvrij (jeugd)verslavingszorg. Hier starten we een experiment voor.

Preventie

D66 wil dat de gemeente meer inzet op preventie. Voorkomen is altijd beter dan genezen. Elk dorp en elke wijk verdient een adequate gezondheidszorg en achterstanden hierin pakken we breed aan. Extra aandacht voor kwetsbare wijken en groepen in onze gemeente. Educatieve programma's rond gezond eten en drinken op scholen. Goede seksuele gezondheidszorg en voorlichting.

Jeugdzorg

Jeugdzorg en ondersteuning is beschikbaar op scholen en bij de huisarts. Tweedelijns zorg en ondersteuning moet (uiteindelijk) binnen de rijksmiddelen voor het sociaal domein gefinancierd worden. Regionale coördinatie en expertise voor wachtlijstbemiddeling en plaatsing zorgt voor een efficiënte doorstroom. D66 wil de best mogelijke toekomst voor de jeugd. Verslaving, seksuele uitbuiting, criminaliteit en (online) afpersing zoals sexting, maar ook grooming, horen hier niet bij. Toch komen deze zaken steeds vaker voor.

Om dit tegen te gaan willen wij de komende jaren:

- ✓ Dat de gemeente gaat werken met het IJslandse preventiemodel. Dit model is bewezen effectief en zorgt voor Mienskip.
- ✓ Preventief gemeentelijk beleid op jeugdzorg. Als het aantal slachtoffers vermindert, wordt er veel leed bespaard en zal op termijn de druk op de (jeugd)zorg afnemen.
- ✓ Ouders van pleeggezinnen met raad en daad ondersteunen en het verplaatsen van jongeren voorkomen.
- ✓ Onderwijs moet kost wat kost doorgaan voor kinderen in de jeugdzorg. Kan het niet fysiek dan digitaal. Door samenwerking met scholen zijn er minder thuiszitters.
- ✓ Het gesprek aangaan met jongeren om onveilige plekken in de gemeente te identificeren en passende oplossingen in kaart te brengen.
- ✓ Voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag bij zowel slachtoffers als daders.
- ✓ Het implementeren van de 'Ben Je Oké campagne' om seksuele intimidatie op straat en in het uitgaansleven te verminderen.
- ✓ Coördinatie en verankering van beleid en budget voor een gezonde seksuele ontwikkeling en weerbaarheid.
- ✓ Naast de POH-(J)GGZ een experiment met POH-(J)verslavingszorg.
- ✓ Scheidingsbemiddeling en trainingen voor co-ouders beschikbaar stellen aan ruziënde ouders met thuiswonende kinderen in plaats van jeugdzorg.

Ouderenzorg

Gezond ouder worden, dat willen we allemaal. Voor inwoners die wel wat hulp kunnen gebruiken wil D66 onder andere passende woonruimte en de aanpak van eenzaamheid onder ouderen. Daarnaast blijvend inzetten op vernieuwing van respijtzorg en ook meer respijtzorg door vrijwilligers zodat mantelzorgers ontzorgd worden. We willen kijken waar ouderen en jongeren van elkaar kunnen leren op bijvoorbeeld het digitale vlak. Inzetten op slimme zorgtechnologie (eHealth) en gezond ouder worden (healthy aging). Mensen met dementie en hun mantelzorgers zo lang mogelijk laten deelnemen aan de maatschappij.

Op korte termijn wil D66:

- ✓ Zelfstandig wonen, zolang dat mogelijk is. Dit ook faciliteren, denk aan een Knarrenhof.
- ✓ Een 'levensloop plan' voor alle kwetsbare senioren in onze gemeente.
- ✓ Mantelzorgers en vrijwilligers steun en aandacht geven. De prettigste zorg komt veelal van bekenden.
- ✓ Ouderen in de wijken en dorpen ontspanningsmogelijkheden aanbieden binnen hun kunnen.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning

D66 wil dat de gemeente voldoende geld investeert om de WMO goed te regelen.

We zetten in op:

- ✓ Voor wie de nood het hoogst is, moet de gemeente het eerst klaar staan. Sociale wijkteams worden voldoende bemenst. Het aantal opbouwmedewerkers uitbreiden zodat buurt- en dorpskamers beter worden ingezet.
- ✓ Mensen met een hoger inkomen een inkomensafhankelijke bijdrage laten betalen.
- ✓ Gepast gebruik van geld bedoeld voor de zorg. D66 zet zich in voor adequate wetgeving die de markt reguleert op dit punt.
- ✓ Regels rond het Persoonsgebonden budget (PGB) toegankelijk en helder opstellen. Prioriteit geven aan zorgfraude bij PGB's en bewindvoering in het Handavingsuitvoeringsprogramma van de gemeente.

Gemeentelijke Gezondheid Dienst (GGD)

De GGD is een belangrijke speler op het gebied van de gezondheid van onze inwoners. Naast het bevorderen en ondersteunen van de volksgezondheid bij Corona, verdienen ook de andere taken van de GGD (weer) meer aandacht.

Sinds 2019 is de gemeente verantwoordelijk voor het Rijksvaccinatieprogramma. De uitvoering ligt bij de GGD. De pandemie heeft aangetoond dat een goede voorlichting over vaccinaties noodzakelijk blijft. D66 is van mening dat de focus moet liggen op het verhogen van de vaccinatiegraad voor alle vaccinaties in het Rijksvaccinatieprogramma, inclusief het Coronavaccin. Dat de GGD, maar ook huisartspraktijken, IKC's en wijk- en gebiedsteams, samenwerken om ouders voor te lichten over het belang van vaccinaties. Wij willen vóór 2025 de vaccinatiegraad van het Rijksvaccinatieprogramma naar een veilige 95% brengen.

D66 wil ook prioriteit voor jeugdgezondheidszorg op consultatiebureaus en scholen. Meer aandacht voor de psychische gevolgen van de coronacrisis onder de jeugd. En speciale oplettendheid voor de jongeren op weg naar volwassenheid (16-26 jaar). Pedagogen werken op de IKC's samen met de scholen. Tot slot wil D66 in Leeuwarden inzetten op het sluitend maken van de acute keten voor psychiatrische kwetsbaarheid. Maatwerk voor de juiste zorg op het juiste moment.

Armoedebeleid

Armoede staat niet op zichzelf, er zijn altijd achterliggende oorzaken. De belangrijkste taak van de gemeente is om deze oorzaken aan te pakken.

Om de kansengelijkheid binnen de gemeente Leeuwarden te verkleinen wil D66:

- ✓ Vóór 2025 af van een armoedebeleid.
- ✓ De bekendheid van 'samenvoorallekinderen.nl' naar 100% verhogen zodat ieder kind kan sporten, mee kan op schoolreisjes en cultuureducatie krijgt.
- ✓ Initiatieven voor een betere toekomst van inwoners ondersteunen en realiseren.
- ✓ Ervaringsdeskundigen inzetten.
- ✓ Verduurzamen van de woning ook financieel mogelijk maken voor de lage inkomens.
- ✓ Energiearmoede voor alle inkomensgroepen fors verminderen.

Dak- en thuislozen

Voor de mensen die in Leeuwarden dak- of thuisloos zijn of dat dreigen te worden wil D66 betere afspraken met corporaties en zorginstellingen. Hierdoor verbetert de doorstroom en uitstroom. Meerjarige prestatieafspraken met deze maatschappelijke instellingen zorgt voor een blijvende focus op deze doelstelling.

In de komende vier jaar wil D66:

- ✓ Een eerdere signalering van een dreigende dak- of thuisloosheid zodat er direct hulp komt.
- ✓ Eén 24-uursopvang in Leeuwarden.
- ✓ Het tegengaan van (jeugd)dakloosheid door maatwerk op kostendelersnorm.
- ✓ Adequate huisvesting voor jongeren met begeleiding (huis voor jongeren/kamers met kansen) uitbreiden.

Sekswerk

Sekswerkers moeten hun beroep kunnen uitoefenen. Het vergunningenstelsel, het strakke toezicht op de handhaving en de verbetering van de positie van sekswerkers hebben de beheersing en zichtbaarheid van deze branche sterk vergroot. Een goede en adequate handhaving blijft van groot belang. D66 pleit voor het opknappen van de Weaze. We willen dat sekswerkers gelijke toegang hebben tot het arbeidsrecht net als andere werkenden.

We gaan ons actief inzetten voor:

- ✓ De positie van de legale sekswerkers verbeteren door een werkpasjessysteem in te voeren naar het model van de Gemeente Groningen. Vrouwen krijgen een intakegesprek waarna ze voor 2 jaar een werkpasje krijgen waarmee ze vrij en legaal hun sekswerk kunnen uitvoeren.
- ✓ Investeren in de veiligheid, privacy en werkomstandigheden van sekswerkers.
- ✓ Goede begeleidingen en uitstap-programma's.
- ✓ Veilig slapen op de werkplek mogelijk maken om uitbuiting te voorkomen.

Toekomstbestendige omgeving

Een leefbare gemeente is een gemeente die de toekomst in het oog heeft en houdt. De wensen van inwoners en hun sociale welzijn behartigt. Dit doen we door de servicegerichtheid van de gemeente te verbeteren. De drempels te verlagen en in begrijpelijke taal met bewoners en ondernemers te communiceren. Maar toekomstbestendig is ook vergroenen en verduurzamen. Om de klimaatdoelstellingen te halen moeten we af van het gebruik van steenkool, olie en aardgas. Dit heeft ook gevolgen voor de inwoners van de gemeente Leeuwarden. D66 wil dit voor iedere inwoner mogelijk maken zonder dat de rekening van het vergroenen en verduurzamen alleen bij de inwoners komt te liggen. De gemeente ondersteunt waar nodig en neemt ook zelf ambitieuze stappen naar een klimaatvriendelijke en energie neutrale gemeente. Ook in de toekomst moet iedereen mee kunnen doen.

Energietransitie

Ook in de energietransitie vindt D66 het belangrijk dat we iedereen vrij laten maar niemand laten vallen. Vrij laten betekent niet niks doen. Iedereen moet zich inspannen om klimaatverandering tegen te gaan. Vrij zijn betekent wel de mogelijkheid om zelf of met anderen energie-initiatieven op te zetten. Of de mogelijkheid hebben om te kunnen kiezen tussen verschillende duurzame energiebronnen. We zorgen ervoor dat iedereen mee kan doen door verduurzaming begrijpelijker te maken. We laten niemand vallen door energiearmoede aan te pakken.

D66 geeft prioriteit aan de klimaatopgave en de energietransitie middels het verduurzamen van woningen en het investeren in fossielvrij vervoer (de fiets). Maar ook door te investeren in het warmtenet. Wij willen dat de gemeente Leeuwarden binnen 20 jaar zelfvoorzienend is in de gehele energievraag. In 2030 stoot de gemeente Leeuwarden 60% minder CO2 uit dan in 1990 en in 2050 is de gemeente klimaatpositief. Daarvoor zijn veranderingen in ons leven noodzakelijk en die moeten voor iedere inwoner mogelijk zijn.

Ook willen wij dat er in de energietransitie aandacht is voor alternatieven die onafhankelijk worden beoordeeld op haalbaarheid en toekomstbestendigheid. Zoals mobiele zonneparken op plaatsen die bouwrijp zijn maar waar de bouw nog niet is gestart maar de infrastructuur voor energietransport wel aanwezig is. We willen niet meewerken aan nieuwe gasboringen en oude concessies niet laten herstarten. We richten ons op duurzamere manieren van energiewinning en opwekking.

D66 zet de komende vier jaar in op:

- ✓ Goed opgeleide en onafhankelijke energiecoaches, voor zowel particulieren als het MKB, die met maatwerk aan de slag gaan.
- ✓ Het terugdringen van energiearmoede.
- ✓ Heldere informatie over de verduurzamingsmogelijkheden en de duurzaamheidslening van de gemeente.
- ✓ Een stabiel netwerk met windenergie en zonnevelden.
- ✓ Gratis hulp bij het invullen van de aanvragen voor de verschillende duurzaamheidssubsidies voor particulieren en het MKB.
- ✓ Meer zonnepanelen op het dak en minder op het land.
- ✓ Bewoners van woonschepen makkelijker maken om te verduurzamen zonder dat er andere vergunningen gelden dan voor huiseigenaren.

Elektrisch vervoer

In onze gemeente komen meer en meer elektrische voertuigen. Dit stimuleren wij natuurlijk van harte. Elektrisch rijden verbetert de luchtkwaliteit in de gemeente en zorgt voor minder omgevingsgeluid door het verkeer. Al deze auto's, fietsen en scooters moeten ook duurzaam worden opgeladen. Daarvoor stimuleren wij initiatieven van inwoners voor deelauto-projecten en meer elektrische deelauto's in alle woonkernen van de gemeente.

Om de overgang te begeleiden wil D66:

- ✓ Het beleid voor laadpalen faciliteren in elk dorp en elke wijk.
- ✓ Openbare parkeerruimte deels overdekken met zonnepanelen zodat elektrische voertuigen opgeladen kunnen worden.

Agrarische sector

Onze gemeente heeft 350 agrarische bedrijven. D66 vindt het belangrijk dat we goed voor onze planeet, onze kinderen en alle organismen die er gebruik van maken, zorgen. Hierbij past dat we de 350 boerenbedrijven zo veel mogelijk stimuleren naar aard en schaal van het gebied van de gemeente te produceren. Denk aan het reduceren van onnodige uitstoot als stikstof en CO2. Een circulaire en biologische landbouw die niet de wereld voedt maar de eigen omgeving.

D66 wil daarom de boeren in onze gemeente ondersteunen met eerlijke prijzen voor lokale agrarische producten. Meer hulp voor boeren die hun bedrijf willen beëindigen of verduurzamen, in samenwerking met partijen die daar daadwerkelijk verstand van hebben. Het waterpeil in het veenweidegebied verhogen om de CO2 uitstoot van de veengrond te verminderen. CO2 certificaten niet langer uitgeven en bestaande certificaten niet verhandelen.

Concreet betekent dit dat we:

- ✓ Landbouwgrond niet meer gebruiken voor de aanleg van zonneparken.
- ✓ Onze landelijke vertegenwoordiging inzetten voor een gunstiger belastingtarief voor biologisch en lokaal geproduceerd voedsel.
- ✓ Bloemrijke randen rondom percelen belonen met subsidie.
- ✓ Boeren een financiële tegemoetkoming geven voor het ontvangen van schoolklassen en BSO's om over voedselproductie te vertellen.
- ✓ Bedrijven met meerdere functies stimuleren met simpelere regelgeving én ondersteunen bij het verstrekken van vergunningen.
- ✓ Geen vergunningen verlenen voor de uitbreiding van geitenhouderijen.
- ✓ De vaarweg door de Burd tegen blijven houden.

Afvalbeleid

De gemeente Leeuwarden is akkoord gegaan met het DIFTAR-systeem voor afvalinzameling. Goed scheiden loont. Een betere afvalscheiding is ook een manier om van afval nieuwe grondstoffen te maken.

D66 wil qua afvalbeleid:

- ✓ Dat de vervuiler betaalt door een beter toezicht op het dumpen van afval.
- ✓ Inzamelpunten voor luiers in elk dorp en elke wijk van de gemeente.
- ✓ Ondergrondse inzamelpunten voor grijs afval, glas en papier. Maar ook ruimte om groen afval, blik en drinkpakken gescheiden in te leveren.
- ✓ De opbrengsten van herbruikbare grondstoffen uit afval terug laten komen ten gunste van alle inwoners van de gemeente.

Regionale Energie Strategie en de Warmtevisie

De Regionale Energie Strategie (RES) en de warmtevisie zijn niet apart van elkaar te zien. Een groot deel van de energie die duurzaam opgewekt wordt, gaat naar het verwarmen van woningen en bedrijven. D66 wil besparen op energie en warmte in plaats van het invullen van de huidige energievraag. Ook willen wij het terug leveren van restwarmte mogelijk maken voor iedereen zodat er maximaal gebruik kan worden gemaakt van de restwarmte binnen onze gemeente. En een onafhankelijk onderzoek naar alle mogelijke oplossingen die verder gaan dan de bestaande mogelijkheden van bekende of grote partijen.

D66 wil dat de gemeente inzet op:

- ✓ De juiste maatregel toepassen op de juiste plek.
- ✓ Het omarmen en ondersteunen van lokale initiatieven, zoals de dorpsmolen in Reduzum en Grieneke in Baard.
- ✓ Meer maatwerk. De oplossingen in de RES en de warmtevisie afstemmen op de vraag.
- ✓ Meer aandacht voor verkoeling van woningen door in te zetten op technieken die woningen kunnen verkoelen.

Omgevingswet

D66 ziet het belang van de nieuwe omgevingswet. Toch willen wij ons sterk maken voor het terugbrengen van het aantal regels in deze wet. We blijven realistisch als het gaat om regels die onvermijdelijk zijn, zoals milieuwetgeving, veiligheid en gezondheid.

De omgevingswet heeft gevolgen voor veel bewoners van onze gemeente en D66 wil daarom:

- ✓ Betrokkenheid stimuleren voor de bewoners bij het opstellen van de omgevingsplannen.
- ✓ Streven naar zoveel mogelijk draagvlak bij omgevingsplannen.
- ✓ Een duidelijk beleid over de toekomstplannen die met de omgevingswet te maken hebben.
- ✓ De omgevingswet zorgvuldig invoeren. Kwaliteit voor snelheid, eventueel uitstel aanvaarden.
- ✓ Een goede ondersteuning tijdens de gespreksfasen omdat de belangen tussen partijen verschillen.
- ✓ Binnen de omgevingsplannen rekening houden met toenemende warmte en wateroverlast.
- ✓ Wij zien graag dat in de plannen voor de omgeving ook meer groen en ruimte voor waterberging wordt meegenomen.

Natuur

De Friese natuur heeft een uniek karakter en dat willen wij graag behouden. Het maakt onze gemeente tot wat zij is, een fijne plek om te wonen, werken, elkaar te ontmoeten en te ontspannen. De natuur is in onze gemeente gelukkig nooit ver weg. Buiten de bewoonde kernen zoemt, groeit en bloeit het. Ook binnen de stad en de dorpen leeft en groeit er van alles in het wild. Niet ieder stuk groen is natuurgebied; wel is elk stuk groen natuur. Het veenweidegebied in het zuiden van de gemeente bij de Âlde Feanen, de parken in de steden, de Grote en Kleine Wielen en de waterwegen in onze gemeente. Wij willen kinderen en jongeren natuureducatie bieden. We streven naar een duidelijke gemeentelijke visie op het Natura 2000 gebied, De Grote Wielen, het aangrenzende gebied van de Kleine Wielen, en de toeristische en recreatieve mogelijkheden.

Om de natuur te beschermen en te behouden wil D66 de komende jaren:

- ✓ In de basis het belang van de natuur vóór economische activiteit laten gaan. Door bijvoorbeeld niet voor de vaarweg naar Drachten door de Burd te kiezen.
- ✓ Het bevorderen van de biodiversiteit in de gemeente door een ecologisch maaibeeld van bermen en walkanten.
- ✓ Particulieren stimuleren om natuurvriendelijke bestrijdingsmiddelen in te zetten tegen schadelijke planten en dieren.
- ✓ Dat het land van boeren die zijn uitgekocht (om te voldoen aan de stikstofeis) niet na een aantal jaar opnieuw gebruikt kan worden als bouwland. In principe is natuur natuur en daar willen we niet op inleveren.
- ✓ Vanaf 2023 krijgt ieder kind dat geboren wordt in Leeuwarden een boom cadeau. Ouders kunnen deze boom planten in eigen tuin of beschikbaar stellen voor specifieke vergroeningsplekken.

Financiën op orde

Het gemeentebestuur geeft in financiële zin prioriteit aan de klimaatopgave en de energietransitie, bijvoorbeeld door het verduurzamen van woningen en het investeren in fossielvrij vervoer, de fiets. Of door te investeren in het aanleggen van een warmtenet.

D66 geeft ook prioriteit aan duurzaam wonen, het gezond opgroeien van kinderen en het veilig digitaliseren van de gemeentelijke dienstverlening. De duurzame interbestuurlijke verhoudingen waarbij het rijk gemeenten voldoende financiert voor bijvoorbeeld het sociaal domein vinden wij belangrijk voor de gemeente.

D66 wil dat de (jeugd)zorg en ondersteuning zo mogelijk binnen de rijksmiddelen voor het sociaal domein betaald worden. Belastingen worden alleen ingezet voor het doel waarvoor ze bedoeld zijn (doelbelastingen). Dit houdt de lasten voor inwoners zo laag mogelijk.

Colofon:

Dit verkiezingsprogramma is tot stand gekomen met behulp van alle D66 leden van de afdeling Leeuwarden.

Verkiezingsprogrammacommissie:

Julie Bruijninx (voorzitter)

Cécile Frenken

Jan Gaasenbeek

Susan Janssen Jouwsma

Johan Magré

Roelof Risselada

Foto's:

Douwe Bos

Therese Bouwens Rijken

Tonko Jansen

Susan Janssen Jouwsma

Leeuwarden, 2021